

INTERVJU
**BRANKO
ŠTEFANOVIĆ**
OSNIVAČ
VELEUČILIŠTA VERN'

I kao sveučilište bit ćemo orijentirani poslovnom sektoru

Vaučeri bi za nas bili sklisko i opasno rješenje. Dok ga ne naplatite, vaučer je bezvrijedan. Sjetite se koliko je privatnih tvrtki došlo do ruba bankrota jer im je država naplaćivala poreze, ali im državna poduzeća nisu plaćala račune

RAZGOVARALA MIRELA LILEK |
SNIMIO BORIS KOVAČEV / HANZA
MEDIA

J oš tamo devedesetih bilo je jasno da je obrazovanje prostor otvoren za ono što se u teoriji danas zove strategijom plavog oceana. Statistike su pokazivale porazne rezultate: na najpopularnijim fakultetima samo deset posto upisanih studenata uspijevalo je doći do diplome, i to prosječno u dvostrukom vremenu studiranja od nominalnog. Nakon zahtjevnog života u srednjim

školama, šest-sedam sati svakodnevne nastave, zadataka, testova, mladi odjednom ulaze u visokoobrazovni sustav koji ih kao individualce zanemaruje, na predavanja mogu ali i ne moraju, ispiti su mjesecima daleko - naprosto ih se tjera na opuštanje, a nitko ništa ne poduzima. Prvi poduzetnik u visokom obrazovanju Branko Štefanović imao je tu sliku pred očima kad je odlučio da je pokušaj promijeniti. Bilo je to doba kada je Markovićeva Vlada otvorila prostor za privatne inicijative.

- Nisam 1990. namjeravao osnovati fakultet. Osnovao sam, zajedno s tadašnjim suradnikom, malu poslovnu školu iz koje

sam dalje gradio priču - od tečaja stranih jezika i informatike nastao je kombinirani jednogodišnji program za usavršavanje poslovnih kompetencija, oko kojeg će se postupno okupljati vrsni eksperti i iz kojeg će kasnije izrasti studijski programi - objašnjava Branko Štefanović, osnivač Veleučilišta VERN, čija je aktualna ambicija transformirati veleučilište u sveučilište, prvo koje će biti osnovano po novim, prilično složenim, zakonskim odredbama.

■ U svojim počecima ste zapravo eksperimentirali?

- Na nižim razinama da. U visokom obrazovanju ne. Kad je 2001. Hrvatska potpisala Bolonjsku deklaraciju, VERN' je bio prva institucija koja ju je primijenila, ostali su se priključili tek četiri godine kasnije. Na temelju bolonjskih načela sve dotadašnje programe strukturirali smo u jedan studij - studij ekonomije poduzetništva. VERN' je visoko učilište koje je godinama uglavnom organski izrastalo u to što je danas. S 30 polaznika na prvom programu poduzetničkog usavršavanja razvili smo se u veleučilište s više od 2200 aktivnih studenata, 13 studija, više od 200 nastavnika, 110 stalno zaposlenih i preko 4500 alumna. Za nama je gotovo 30 godina kontinuiranog rasta.

■ Odradili ste prvu privatnu investiciju u visoko obrazovanje. Je li od te priče poteklo širenje drugih studija poduzetništva?

- Jest. Poduzetništvo do tada nije bilo zanimljiva tema za visoko obrazovane. Prije našeg studija ekonomije poduzetništva to je bilo potpuno zanemareno područje.

■ Ostali su ga kopirali ili je naprosto progradila svijest o potrebi?

- Ne bih to nazvao kopiranjem, jer takvu važnu temu ne možete i ne smijete zadržati za sebe. Možete i morate širiti inovacije i time doprinosti sveukupnoj kvaliteti visokog obrazovanja. Slično je s interaktivnošću nastavnog procesa fokusiranog na studenta kao pojedinca. Mi smo to primijenili kao dominantan oblik nastave. Uveli smo i intenzivne programe ICT-a, koji na poslovnim studijima također tada još nisu bili zastupljeni, kao i obavezno intenzivno učenje stranih jezika i poslovne pismenosti na hrvatskom i engleskom, znajući da su nam, kada je u pitanju poslovni diskurs, srednjoškolci funkcionalno nepismeni.

Završeni studenti, tzv. alumni, bili su u našem visokoobrazovnom sustavu potpuno zapostavljeni prije nego što smo osnovali prvu alumni mrežu. Danas na tržištu rada

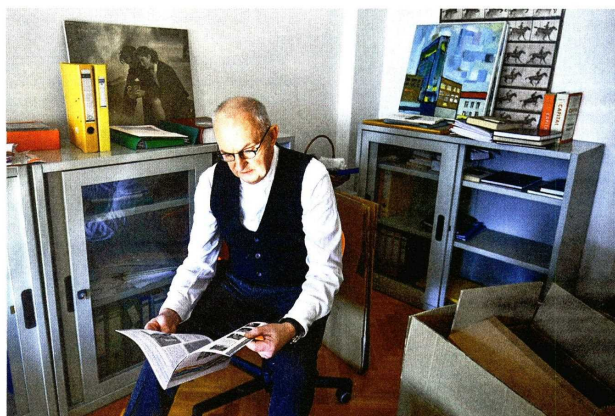
DANAS NA TRŽIŠTU RADA IMAMO 4500 VERN'OVIH ALUMNA ČIJA ISKUSTVA KORISTIMO KAO VRIJEDAN RESURS ZA POBOLJŠANJE PROGRAMA

imamo više od 4500 VERN'ovih alumna s kojima redovito komuniciramo i čija iskustva selektivno koristimo kao iznimno vrijedan resurs za osuvremenjivanje studijskih programa. To su sve, usudio bih se reći povijesne, inovacije koje je VERN' unio u sustav.

Sada nam je u planu plasirati programe cjeloživotnog obrazovanja, kako bi naši završeni studenti kontinuirano nadograđivali i obogaćivali stečene kompetencije.

■ Kako je u to doba na inovacije re-

VERN' JE BOLOGNU PRIMIJENIO PRVI, ČETIRI GODINE PRIJE OSTALIH. NA TOME SMO IZGRADILI CIJELI PROGRAM

agirao javni sustav? U kojoj su mjeri državna sveučilišta prihvaćala novitete, na koncu i vas kao pionira privatnog visokog obrazovanja?

- U početku bilo je tu lagane sprdnje i prikrivenoga straha od nepoznatog koje bi moglo uzdrmati jedan ustajali sustav.

■ U startu ste za neke bili poduzetnik opasnih namjera?

- Doživljavan sam kao netko tko želi zaraditi na obrazovanju, kao da je to nešto loše. Naravno da želim zaradivati za pristojan život. Odlučio sam da to bude u obrazovanju, ne samo na svoju osobnu korist. Počeci su bili iznimno teški, s klipovima pod nogama na svakom koraku. No, radili smo pametno. Prvu dopusnicu dobili smo uz značajnu potporu međunarodnog povjerenstva koje nas je, na naš zahtjev, evaluiralo. To su bili naši prvi kontakti s Fincima. Ugledno finsko sveučilište, a zna se što je finsko visoko obrazovanje značilo u globalnim razmjerima, nakon procesa temeljite evaluacije izdalo je dokument u kojem jasno stoji da VERN' u potpunosti zadovoljava standarde europskog visokog obrazovanja u okviru bolonjskog procesa. Ne vjerujem da je tada, osim nas, takav dokument posjedovalo ijedno hrvatsko visoko učilište.

■ Kakav je danas odnos s javnim sveučilištima? Kada su se prestali kotrljati klipovi?

- Društvo smo koje teško prihvaća i opire se promjenama, novim neuobičajenim pojavama. To treba razumjeti i prihvatiti, ali ne valja se s time miriti. VERN' već dugo nije novost kojoj bi se trebalo opirati, ima tradiciju. Klipovi su *tempo passati*, naši doprinosi i vrijednosti danas su u akademskoj zajednici prepoznati.

■ Javna sveučilišta ipak su tromija u inovacijama. U kojoj mjeri njihovi studiji kaskaju za pojedinih privatnima?

- Po mome mišljenju, tromost javnog, odnosno državnog sektora

proizlazi iz činjenice da nije izravno ovisan o tržištu, odnosno vlastitoj kvaliteti. Tamo novac, hajde da se grubo i karikaturalno izrazim, na koncu konca ipak pada s neba. Nema izrazite motivacije za prilagodbu potrebama tržišta. Nama u privatnom sektoru to je imperativ - pitanje opstanka i izvor energije. U državnom sektoru još ima ostataka akademskog snobizma. Dijelovi akademske zajednice još uvijek lebde iznad ostatka društva ne shvaćajući da ih je vrijeme preteklo, da visoko obrazovanje više nije privilegij, nego postaje nužnost. Uskoro će znatan dio, prema europskom strateškom dokumentu "EU 2020" čak 40 posto radno sposobne populacije morati biti visoko obrazovano jer se služi visoko tehnološkim i sofisticiranim sredstvima za rad i djeluje u isto takvom dinamičnom okružju. To vrijeme zahtijeva fleksibilnost i prilagodbu novim potrebama. Privatni sektor, želi li opstati, naprosto mora predvoditi na tom putu prilagodbe, a državni može opstati i bez toga i zato, po mome mišljenju, u tom pogledu kaska.

■ Zašto ste izričito protiv uvođenja vaučera u sustav?

- Evo anegdote. Jednom prigodom posjetio nas je finski ambasador. Finska tada nije imala privatnog visokog obrazovanja pa, referirajući se na našu suradnju s finskim sveučilištima, došao je vidjeti kako to funkcionira na VERN'u bez državne financijske

potpore. U jednom trenutku ambasador me pitao bi li VERN' prihvatio da bude financiran od države. Odgovorio sam mu: Odmah! Ako bi to bila finska država. Da, i on se smijao, kao i vi sad.

■ Znači li to da naša država nije dovoljno stabilna da bi ispunila obveze koje vaučer podrazumijeva? Kako drukčije riješiti tu priču oko naplate

školarina?

- Iako se za vaučerski model zalaže dobar dio privatnog sektora, vaučeri su upravo za nas sklisko i opasno rješenje. Dok ga ne naplatite, vaučer je bezvrijedan komad papira. A, u konkretnom slučaju, naplaćujete ga od države. Sjetite se samo koliko je privatnih tvrtki došlo do ruba bankrota jer im je država naplaćivala poreze, ali im državna poduzeća nisu plaćala račune. Sada zamislite scenarij: Vlada, svejedno koja, u situaciji kad kuburi s proračunom, a proračun za obrazovanje uvijek je nategnut, čije će vaučere prve isplatiti? Naravno, one državnih visokih učilišta. Privatnima će se platiti tek kad i ako bude novca. To je sasvim moguć scenarij i za nas jako opasan. Protiv sam toga da se u priču oko nepravde nanesene studentima privatnih visokih učilišta zbog plaćanja školarina iz vlastita džepa bez mo-

**UGLEDNO
FINSKO
SVEUČILIŠTE
IZDALO JE
DOKUMENT U
KOJEM STOJI
DA JE VERN'
DOSEGAO
STANDARDE
VISOKE
EDUKACIJE**

gućnosti kompenzacije iz državnog proračuna, koji su, *nota bene*, punili i njihovi roditelji, dakle da se u tu priču uopće uključuju privatna visoka učilišta. To se odmah prevodi kao: aha, privatnici, žele državni novac. Jednom za svagda to treba raščistiti: mi ga ne želimo. Želimo se i dalje financirati iz školarina studenata koji nas odabiru na temelju naše

kvalitete, dakle na tržištu, jer to nas tjera naprijed. Ali naši studenti, to je druga priča, oni imaju puno pravo zahtijevati od države da im taj novac kompenzira djelomično ili u cijelosti.

■ Ali to se ne događa. Tko će pokrenuti priču ako ne privatnici u obrazovanju?

- Za svoja prava studenti se trebaju izboriti sami kroz svoje studentske udruge. Uskoro prava na kompenzaciju školarina diskriminirani su oni, a ne privatna visoka učilišta. Mi im u tome možemo pomoći, ali ne i biti nositelji takve kampanje. No, problem je vjerojatno u tome što studenti, kada bi krenuli u takvu akciju, osim u slučaju da se izbere za retroaktivno djelovanje takve pravde, što nije nemoguća misija, ne bi uspjeli izboriti pravdu za sebe i svoje školarine već za buduće generacije. Zato današnji studenti nisu za to dovoljno motivirani. Jednoga dana, siguran sam, to će doći na red.

■ Do koje je mjere službena obrazovna politika prilagođena privatnim institucijama?

- I danas, 17 godina od početka privatnog obrazovanja u Hrvatskoj na tom planu postoje neregulirani izazovi. Jedan primjer - zakonska regulativa ignorira činjenicu da se privatno obrazovanje financira na tržištu te da mora imati drugačiju organizacijsku strukturu od one u državnom sektoru, tj. puno intenzivniju poslovnu prisutnost i djelovanje na tržištu. U preambuli našeg Statuta zato smo naveli posebnosti privatnog obrazovanja koje zakonska regulativa

ne prepoznaje, pa su stoga neka rješenja u njemu inovacije koje zakon nije predviđio, ali ih izričito ne zabranjuje. Primjerice, odvojili smo organizacijski akademske i poslovne procese do te mjere da smo, umjesto jednog, postavili dva čelnika ustanove - dekana koji upravlja akademskim aktivnostima i glavnog direktora koji upravlja poslovnim segmentom, kako ne bismo dekana, čija glavna briga treba biti akademska izvrsnost, opteretili odgovornostima tržišnog poslovanja.

■ Privatno školstvo je skupo, VERN' je ipak dobro popunjen. Koji su razlozi?

- Netko je rekao: "Tko god misli da je znanje skupo, neka proba bez njega." Privatno obrazovanje u usporedbi s javnim nije skupo, naprotiv. Kad se uspoređi koliko država uzima iz džepova poreznih obveznika po jednome studentu, ispadne da je to osjetno više nego što VERN' na istovrsnim studijima naplaćuje svojim studentima. To što investiciju u vlastito obrazovanje studenti privatnih visokih učilišta ne mogu naplatiti iz državnog proračuna, nije pitanje skupocine, nego velike nepravde. Na vlastito obrazovanje novac se ne troši, nego se investira. Svaka investicija može se pokazati i dobrom i lošom, ovisno o povratu. Ako ste investirali u znanja i vještine koje vas uznoše u vašoj poslovnoj karijeri, onda će vam se ta investicija višestruko isplatiti. Ali ako ste novac uložili u papir bez pokrića, a znamo da i toga ima, bacili ste ga. Na svakome je da procijeni kamo ga ulaže, a osnovna mjerna jedinica za tu procjenu treba biti zapošljivost završenih studenata pojedinih studija i tijek njihovih karijera. U Hrvatskoj, nažalost, rijetko možete dobiti te podatke.

■ Činjenica je ipak da je dobar dio vaših studenata ili zaposleni ili ih čeka obiteljski posao.

- Da, visoka zapošljivost naših studenata dijelom proizlazi iz toga što među njima ima onih koji dolaze iz poduzetničkih obitelji. No to govori o dvije stvari. Prvo: takve čeka posao, što je super. Drugo: te

poduzetničke obitelji itekako dobro paze gdje će školovati svoju djecu koja će sutra preuzeti upravljačke funkcije u njihovim poduzećima. Međutim, nemojmo zaboraviti da na VERN'u studiraju i mnogi koji će otvarati vlastite tvrtke, raditi na vlastitim poduzetničkim projektima i otvarati nova radna mjesta. Mnogi to već čine.

■ Kakav je profil vašeg studenta? Je li VERN' namijenjen kreativcima ili pragmatičarima?

- Kod nas u tom pogledu vlada studentska raznolikost. Zajednička im je želja za dinamičnim, suvremenim, zanimljivim i kvalitetnim obrazovanjem, bildanjem vlastitih poduzetničkih potencijala i spremnost na investiranje u obrazovanje.

■ Koje su bile najteže godine u financijskom smislu i paralelno, kako je gospodarska kriza utjecala na upise i financije?

- Sjećam se samog kraja 2008. Recesija je krenula. Tradicionalni božićni domjenak. Nakon što sam svim zaposlenicima i suradnicima čestitao Božić i poželio sretnu kriznu, recesijsku Novu godinu, podsjetio sam ih na to da naše studente učimo kako je kriza uvijek i prilika, samo je treba znati prepoznati. Završio sam sa: *Hic Rhodus, hic salta!* - pokažimo im da mi to znamo. U kriznim godinama VERN' je povećao volumen za 30 posto. Investirali smo u pet-šest akvizicija manjih visokoobrazovnih institucija prepoznavši njihov potencijal i nemogućnost da ga realiziraju sami. Krizu smo prebrodili a da nikome nismo dali otkaz, nikome nije pala plaća, nijedna plaća nije kasnila. Uz to konsolidirali smo velik dio privatnog sektora.

■ Hrvatska je mala država, nadmoćno

TRŽIŠTE JE STALNA UTAJKICA. DOBRO JE DA POSTOJI. LOŠE JE KAD SU NEKI KONKURENTI ZAŠTIĆENI NOVCEM IZ PRORAČUNA

prevladava javni sektor, a privatno obrazovanje penje se polako prema deset posto udjela u sustavu. Tko su vaši konkurenti?

- Konkurencija je tržišna kategorija. Postoji nekoliko privatnih visokih učilišta koja dobro rade svoj posao. Dobro je kad postoji takva konkurencija. Nije dobro kad postoji konkurencija zaštićena proračunom, jer često radi nered na tržištu. Ali to je vrlo složena priča.

■ Nedavno ste u Ministarstvu znanosti održali sastanak na temu transformacije Veleučilišta VERN' u Sveučilište VERN'. Zašto je to bitan cilj i koje će inovacije donijeti?

U KRIZNIM GODINAMA VERN' JE RASTAO. ULOŽILI SMO U PET-ŠEST MANJIH INSTITUCIJA KOJIMA SMO OMOGUĆILI RAZVOJ

- U primijenjenoj znanosti i obrazovanju, a to je ono čime se bave veleučilišta, postigli smo puno. U strateškom dokumentu "VERN' 2020" zacrtali smo do 2020. godine svoja iskustva i doprinose stručnoj visokoj na-

brazbi proširiti i na sveučilišnu. Osnovno što se može očekivati od budućeg Sveučilišta VERN' jest da na tržište obrazovanja plasira nove, kod nas nepostojeće, studentske programe koji će slijediti potrebe gospodarskog i općedruštvenog razvoja (zasad su tri takva studija u pripremi) te da doprinese povezanosti visokog obrazovanja s gospodarstvom, jer tu Hrvatska vrlo loše stoji. To smo počeli razvijati lani prvom konferencijom OBRAD (obrazovanje i rad), gdje nam je Izrael bio zemlja partner. U Izraelu je ostvarena intenzivna suradnja gospodarstva i sveučilišta, među najboljima su u svijetu kad je u pitanju usklađivanje sveučilišne produkcije s potrebama razvoja nacionalne ekonomije. Tome želimo pridonijeti u Hrvatskoj - snažnom povezivanju s poslovnim sektorom na svim platformama, počevši od zapostavljene studentske prakse, preko tzv. dualnog sveučilišnog obrazovanja do zajedničkih istraživačkih razvojnih projekata usmjerenih na regionalni razvoj. Kao sveučilište nećemo zapostaviti stručnu visoku naobrazbu. Naprotiv, želimo je intenzivirati i relaksirati kruti odnos prema studentima stručnih studija kad su u pitanju njihove poslije-diplomske ambicije. Unutar Sveučilišta VERN' kreirat ćemo prilagodbene programe preko kojih će diplomirani studenti stručnih diplomskih specijalističkih studija imati pristup sferi poslije-diplomske naobrazbe.

■ Transformacija bi trebala završiti...

- U jesen 2019. Dakle, i prije zacrtanog plana. ☐

